

วันเข้าพรรษา

นำเสนอเมื่อ : 14 ก.ค. 2551

วันเข้าพรรษา จัดเป็นพิธีกรรมของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา โดยท่านต้องประพฤติปฏิบัติตามพระพุทธรบัตถบัญญัติ (ขอที่ตั้งขึ้นให้รู้ทั่วกันการกำหนดเรียก การวางเป็นกฎข้อบังคับ) ที่ทรงวางเป็นระเบียบข้อบังคับให้พระสงฆ์ต้องเข้าจำพรรษาในสถานที่ที่ทรงอนุญาตให้เข้าอาศัยอยู่ได้ และพิธีกรรมวันเข้าพรรษานี้ พุทธศาสนิกชนได้มีส่วนร่วมประกอบคุณงามความดีตามหน้าที่ของชาวพุทธ เพื่อช่วยเหลือพระสงฆ์อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งมีประวัติที่น่าสนใจวันเข้าพรรษา เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ เรียกว่า ครอบไตรมาส คือ ๓ เดือนนี้เป็นการเข้า "พรรษาดน" ส่วนการเข้า "พรรษาหลัง" เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒

พิธีกรรมของสงฆ์ ก่อนจะถึงวันเข้าพรรษา

พระท่านจะทำการซ่อมแซมเสนาสนะที่ชำรุดทรุดโทรมให้อยู่ในสภาพที่ดีที่ให้อยู่อาศัยได้ จัดการปิดกวาดหยากไย เช็ดถูให้สะอาด สาเหตุที่ต้องกระทำเสนาสนะให้มันคงและสะอาด ก็เพื่อจะได้เข้าป่าเพื่อสมณกิจในชวงเทศกาลเข้าพรรษาได้เต็มที่ ไม่ต้องกลัวฝนจะรั่วรดอุโบสถ ไหวพระสวดมนต์เสร็จแล้วจึงกระทำพิธีเข้าพรรษา โดยกล่าวอธิษฐานตั้งใจเพื่ออยู่จำพรรษา ตลอดฤดูฝนในวันของท่านที่ตั้งใจจะอยู่

คำกล่าวอธิษฐานพรรษาเป็นภาษาบาลีว่า "อิมัสสะมิง อาวาเส อิมัง เตมาสัง วัสสัง อุเปมิ" แปลว่า "ข้าพเจ้าขอยุ่จำพรรษาในวัดนี้ ตลอด ๓ เดือน" โดยกล่าวเป็นภาษาบาลีดังนี้ ๓ ครั้ง ต่อจากนั้นพระผู้น้อยก็กระทำสามีกิจกรรม คือ กล่าวขอขมาพระผู้ใหญ่ว่า "ขอขมาโทษที่ได้ล่วงเกินไปทางกาย วาจา ใจ เพราะประมาท"

ส่วนพระผู้ใหญ่ ก็กล่าวตอบว่า ลุดโทษให้เป็นอันว่าต่างฝ่ายต่างให้อภัยกัน นับเป็นอันเสร็จพิธีเข้าพรรษาในเวลานั้น ครั้นวันต่อไปพระผู้น้อยก็จะนำดอกไม้ธูปเทียนไปกราบพระเถรานุต่างวัด ผู้ที่ตนเคารพนับถือ

ความเป็นมาของการเข้าพรรษา

ประวัติพิธีเข้าพรรษาของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มีเรื่องเล่าว่า ในประเทศอินเดียในสมัยโบราณ เมื่อถึงฤดูฝน น้ามักท่วม ผู้ที่สัญจรไปมาระหว่างเมือง เช่น พวกพ่อค้า ก็หยุดเดินทางไปมาชั่วคราว พวกเดียรฉัตรและปรีวาชกผู้ถือลัทธิต่าง ๆ ก็หยุดพัก ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งตลอดฤดูฝน ทั้งนี้เพราะการคมนาคมไม่สะดวก ทางเป็นหลุมเป็นโคลน เมื่อเกิดพระพุทธศาสนาแล้ว พระพุทธเจ้าเสด็จจาริกเผยแผ่พระศาสนาต่อไป นับเป็นพุทธจริยาวัตรและในตอนแรกที่ยังมีพระภิกษุสงฆ์ไม่มาก พระภิกษุสงฆ์ปฏิบัติประพฤติตามพระพุทธเจ้า ความครุหนินทาใด ๆ ก็ไม่เกิดขึ้นจึงไม่ต้องทรงตั้งบัญญัติพิธีอยู่จำพรรษา ครั้นพอพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไปกว้าง พระภิกษุสงฆ์ได้เพิ่มปริมาณเพิ่มขึ้น

วันหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ในกรุงราชคฤห์ มีพระภิกษุ ๖ รูป จัฬพัคคีย์ แม้เมื่อถึงฤดูฝน ก็ยังพากันจาริกไปมา เทียบเหยียบย่ำชาวกลาหญาบรรพ และสัตว์เล็กสัตว์น้อยให้เกิดความเสียหายและตายไป ประชาชนจึงพากันติเตียนว่าโฉนพระสมณศากยบุตรจึงเที่ยวไปมาอยู่ทุกฤดูกาล พากันเหยียบย่ำชาวกลาและต้นไม้ตลอดจนทั้งสัตว์หลายตายจำนวนมาก แมพวกเดียรถีย์และปริพาชก ก็ยังหยุดพักในฤดูฝนหรือจนแม่แตนกก็ยังไม่รู้จักทำรังเพื่อพักหลบฝน เมื่อความเรื่องนี้ทราบถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงทรงบัญญัติเป็นธรรมเนียมให้พระภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษาในที่แห่งเดียวตลอด 3 เดือน คือ ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุเที่ยวไปค้างคืนที่อื่น หากมีธุระกิจเป็นอันชอบด้วยพระวินัย จึงไปได้ด้วยการทำสัตตปาหุรณียะ คือต้องกลับมาที่พักเดิมภายใน ๗ วัน นอกจากนี้ห้ามเด็ดขาด และปรับอาณัติแก่ผู้ฝ่าฝืนลงละเมิดพระบัญญัติพิธีการปฏิบัติในวันเข้าพรรษา มีความเป็นมาดังกล่าวนี้

พิธีกรรมของพุทธศาสนิกชน อันเนื่องในวันเข้าพรรษานั้น

พุทธศาสนิกชนมีการกระทำบุญตักบาตรกัน ๓ วัน คือวันขึ้น ๑๔ - ๑๕ ค่ำ และวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ และขนมที่นิยมทำกันในวันเข้าพรรษาได้แก่ ขนมเทียนและทานสาธุชนที่มีความเคารพนับถือพระภิกษุวัดใด ก็จัดเครื่องสักการะ เช่น น้ำตาล น้ำอ้อย สบู่ แปรง ยาสีฟัน พุ่มเทียน เป็นต้น นำไปถวายพระภิกษุวัดนั้น ยังมีสิ่งสักการะบูชาที่พุทธศาสนิกชนนิยมกระทำกันเป็นงานบุญนาสนุกสนานอีกอย่างหนึ่งคือ "เทียนเข้าพรรษา" บางแห่งจะมีการบอญญเพื่อรวมหล่อเทียนแท่งใหญ่ แล้วแห่ไปตั้งในวัดอุโบสถ เพื่อจุดบูชาพระรัตนตรัยตลอด ๓ เดือน การแห่เทียนจำพรรษาหรือเทียนเข้าพรรษาจัดเป็นงานเอิกเกริก มีฆ้องกลองประโคมอย่างสนุกสนาน และเทียนนั้นมีการหล่อหรือแกะเป็นลวดลายและประดับตกแต่งกันอย่างงดงาม

เทศกาลเข้าพรรษานี้ ถือกันว่าเป็นเทศกาลพิเศษ

พุทธศาสนิกชนจึง ชะมักเขม่นในการบุญกุศลยิ่งกว่าธรรมดาบางคนตั้งใจรักษาอุโบสถตลอด ๓ เดือน บางคนตั้งใจฟังเทศน์ทุกวันพระตลอดพรรษา มีผู้ตั้งใจทำความดีต่าง พิเศษขึ้น ทั้งมีผู้งดเว้นการกระทำบาปกรรมในเทศกาลเข้าพรรษา และคนอาศัยสาเหตุแห่งเทศกาลเข้าพรรษาดังสัจยปฏิญาณเลิกละอายมุขและความชั่วสามานย์ต่าง ๆ โดยตลอดไป จึงนับเป็นบุคคลที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญและได้รับสิ่งอันเป็นมงคล

หลักธรรมที่ควรปฏิบัติ

ระหว่างเทศกาลเข้าพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนนิยมไปวัด ถวาย ทาน รักษาศีล

ฟังธรรมและเจริญจิตภาวนา

ซึ่งเป็นการเว้นจากการกระทำความชั่วบาปเพื่อความดีและชำระจิตใจให้สะอาดแจ่มใสเคร่งครัดยิ่งขึ้น

หลักธรรมสำคัญที่สนับสนุน คุณความดีดังกล่าวก็คือ "วิริย" คำว่า "วิริย" หมายถึงการงดเว้นจากบาป

และความชั่วต่าง ๆ จัดเป็นมงคลธรรมขอหนึ่ง

เป็นเหตุนำบุคคลปฏิบัติตามไปสู่ความสงบสุขปลอดภัยและความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไปวิริย การงดเว้นจากบาปนั้น จำแนกออกได้เป็น ๓ ประการ คือ

๑. สมบัติตวิริย ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่าง ๆ ด้วยเกิดความรู้สึกละอาย (หิริ) และเกิดความรู้สึกเกรงกลัวบาป(โอตตัปปะ) ขึ้นมาเอง เช่น บุคคลที่เฒ่ามาทานศีลไว้ เมื่อถูกเพื่อนคะยั้นคะยอให้ดื่มสุรา ก็ไม่ยอมดื่มเพราะละอาย และเกรงกลัวตอบาปว่าไม่ควรที่ชาวพุทธจะกระทำเช่นนั้นในระหว่างพรรษา

๒. สมาทานวิริย ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่าง ๆ ด้วยการสมาทานศีล ๕ หรือศีล ๘ จากพระสงฆ์โดยเพียงระมัดระวังไม่ทำให้ศีลขาดหรือด่างพรอย แม้มีสิ่งยั่วชวนภายนอกมาเร้าก็ไม่หวั่นไหวหรือเอนเอียง

๓. สมุจเฉทวิริติ ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่าง ๆ ได้อย่างเด็ดขาดโดยตรงเป็นคุณธรรมของพระอริยเจ้า ถึงกระนั้นสมุจเฉทวิริติ อาจนำมาประยุกต์ใช้กับบุคคลผู้งดเว้นบาปความชั่วและอบายมุขต่าง ๆ ในระหว่างพรรษากาลแล้ว แม้ออกพรรษาแล้วก็มีกลับไปกระทำหรือของแฉะอีก เช่นกรณีผู้งดเว้นจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติดระหว่างพรรษากาล แล้วถึงตวันได้ตลอดไป เป็นต้น

อบายมุข นำไปสู่ความหายนะ

บรรณานุกรม

๑. จ. เปரியัญ. ประเพณีและพิธีมงคลไทย. ธรรมบรรณาคาร. ๒๕๑๘ กรุงเทพฯ ฯ.
๒. สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดี. โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้า. ๒๕๓๖ กรุงเทพฯ ฯ.
๓. สุเมธ เมธาวิทยกุล. สังกัปปพิธีกรรม. พริ้นติ้ง เฮ้า. ๒๕๓๒ . กรุงเทพฯ ฯ.
๔. แสงฉาย อนงคาราม. อานิสงค์จากพระไตรปิฎก. ส. ธรรมภักดี. กรุงเทพฯ ฯ.
๕. ประพันธ์ กุลวินิจฉัย. เทศกาลและพิธีกรรมทางพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ ม.มจร กรุงเทพฯ ฯ.

ข้อมูลจาก สำนักงานพระพุทธศาสนา http://www.onab.go.th/buddhism_day6.htm